

Briuselis, 2018 06 29
COM(2018) 508 final

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**dėl 2014–2020 m. Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos įgyvendinimo laikotarpio
vidurio vertinimo**

{SWD(2018) 358 final} - {SWD(2018) 359 final}

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

dėl 2014–2020 m. Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos įgyvendinimo laikotarpio vidurio vertinimo

Teisių, lygybės ir pilietiškumo programą¹ pradėta įgyvendinti Europos Sąjungai itin sunkiu laikotarpiu, kai dėl ekonomikos krizės padarinių bendrai sumažėjo nacionalinių išteklių ir finansavimas veiklai, susijusiai su socialinių ir žmogaus teisių klausimais. Nuo 2014 m. programa siekiama toliau pagal strategiją „Europa 2020“ kurti teisių ir lygybės Europą².

Šioje ataskaitoje pateikiami programos įgyvendinimo laikotarpio vidurio vertinimo rezultatai, taip pat aptariami jos įgyvendinimo kokybiniai ir kiekybiniai aspektai, kaip reikalaujama Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa 2014–2020 m. laikotarpiu³, 13 straipsnio 2 dalies b punkte.

Laikotarpio vidurio vertinimo ataskaitinis laikotarpis – pirmoji programos įgyvendinimo laikotarpio pusė, t. y. laikotarpis nuo 2014 m. iki 2017 m. vidurio. Atliekant vertinimą atsižvelgta į 2014, 2015 ir 2016 m. metines darbo programas. Kita vertus, išnagrinėta ir 2017 m. metinės darbo programos sandara bei struktūra, tačiau šios programos įgyvendinimo aspektai nenagrinėti.

Ši ataskaita grindžiama nustatytais faktais, pateiktais Europos Komisijos parengtame vertinime⁴, ir išorės ekspertų atliktu vertinimu⁵.

1. ĮVADAS IR BENDROJI INFORMACIJA

2014–2020 m. Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa įgyvendinama vietoj 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu galiojusių programų, konkrečiai – „Daphne III“ programos, Pagrindinių teisių ir pilietybės programos ir programos „Progress“⁶.

Dabartinė programa sukurta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1381/2013.

Reglamente nustatytas jos **bendrasis tikslas**:

- prisidėti prie erdvės, kurioje propaguojami, saugomi ir veiksmingai įgyvendinami ES sutartyje, SESV, Chartijoje ir tarptautinėse žmogaus teisių konvencijose, prie kurių Sąjunga yra prisijungusi, įtvirtintas lygybės principas ir asmenų teisės, tolesnio plėtojimo.

¹ 2013 m. gruodžio 17 d. Reglamentas (ES) Nr. 1381/2013, kuriuo nustatoma Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa 2014–2020 m. laikotarpiu (OL L 354, 2013 12 28).

² Daugiau informacijos apie strategiją „Europa 2020“ pateikiama adresu https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_lt.

³ 2013 m. gruodžio 17 d. Reglamentas (ES) Nr. 1381/2013, kuriuo nustatoma Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa 2014–2020 m. laikotarpiu (OL L 354, 2013 12 28).

⁴ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, pridėtas prie 2014–2020 m. Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos įgyvendinimo laikotarpio vidurio vertinimo ataskaitos.

⁵ 2014–2020 m. Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos laikotarpio vidurio vertinimas, *Ernst & Young Financial-Business Advisors*, galutinė ataskaita, 2018 m. balandžio mėn., paskelbta.

⁶ Europos Komisija (2015 m.), Penkių programų, įgyvendintų pagal 2007–2013 m. perspektyvinį finansinį planą, baigiamojo vertinimo galutinė ataskaita. Specialiosios programos vertinimas: „Daphne“ programa, http://ec.europa.eu/justice/grants1/files/expost_evaluations_2007_2013/daphne_programme_evaluation_final_report.pdf; specialiosios programos vertinimas: Pagrindinių teisių ir pilietybės programa, http://ec.europa.eu/justice/grants1/files/expost_evaluations_2007_2013/frc_programme_evaluation_final_report.pdf; Bendrijos užimtumo ir socialinio solidarumo programos PROGRESS įgyvendinimo 2007–2013 m. baigiamasis vertinimas ir rekomendacijos dėl būsimų 2014–2020 m. programų, kurios bus įgyvendinamos po programos PROGRESS, <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=12610&langId=en>.

Programos **konkretūs tikslai**:

- skatinti veiksmingai įgyvendinti nediskriminavimo dėl lyties, rasinės arba etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos principą ir skatinti laikytis nediskriminavimo dėl Chartijos 21 straipsnyje nurodytų priešasčių principo;
- vykdyti rasizmo, ksenofobijos, homofobijos bei kitų formų netolerancijos prevenciją ir kovoti su šiais reiškiniais;
- propaguoti ir saugoti neįgaliųjų teises;
- skatinti moterų ir vyrų lygybę ir geriau integruoti lyčių aspektą;
- užkirsti kelią smurtui prieš vaikus, jaunimą ir moteris bei riziką patiriančius kitų grupių asmenis ir su juo kovoti;
- propaguoti ir saugoti vaiko teises;
- padėti užtikrinti aukščiausio lygio privatumo ir asmens duomenų apsaugą;
- skatinti ir gerinti galimybes naudotis ES pilietybės teikiamomis teisėmis;
- sudaryti sąlygas asmenims, kaip vidaus rinkos vartotojams arba verslininkams, naudotis Sąjungos teisės aktais jiems suteiktomis teisėmis, atsižvelgiant į projektus, finansuojamus pagal Vartotojų programą.

Programą įgyvendina Europos Komisija, taikydama tiesioginio centralizuoto valdymo principą.

Geografiniu požiūriu programoje gali dalyvauti visos ES valstybės narės. Europos laisvosios prekybos asociacijos šalys, šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės taip pat gali dalyvauti programoje, jei įvykdo tam tikras sąlygas. Islandija dalyvauja įgyvendinant visus programos konkrečius tikslus, o Lichtenšteinas dalyvauja tik įgyvendinant konkrečius tikslus, susijusius su diskriminavimo, rasizmo ir ksenofobijos prevencija, neįgaliųjų teisėmis bei moterų ir vyrų lygybe.

2. PAGRINDINIAI PROGRAMOS ELEMENTAI IR ĮGYVENDINIMAS

Remiantis reglamento 5 straipsniu, pagal programą **remiama įvairi veikla**, kaip antai analitinė veikla, tarpusavio mokymosi, bendradarbiavimo, informuotumo didinimo ir informacijos platinimo veikla, mokymo veikla ir veiksmai, kuriais remiami pagrindiniai subjektai, savo veikla prisidedantys prie programos konkrečių tikslų įgyvendinimo. Programa taip pat remiamos Europos **organizacijos**, vykdančios veiklą socialinių ir žmogaus teisių srityje, kaip antai: Europos tinklai; viešojo arba privačiojo sektoriaus organizacijos (paprastai tai yra ne pelno organizacijos); ES valstybių narių nacionalinės, regionų ir vietos valdžios institucijos; nevyriausybinės organizacijos; universitetai ir mokslo tiriamosios institucijos bei tarptautinės organizacijos.

Kalbant apie **tikslines grupes**, laikomas grupėmis, kurios gali gauti naudos tiesiogiai, dalyvaudamos programos veikloje, arba netiesiogiai, įgyvendindamos programą, tarp programos paramos gavėjų taip pat yra viešojo sektoriaus institucijos, nevyriausybinės organizacijos ir kiti mokslinių tyrimų subjektai, kurių veikla susijusi su programos tikslų siekimu. Tikslinės grupės taip pat yra visi piliečiai, nes programos tikslais ir iniciatyvomis siekiama puoselėti, saugoti ir veiksmingai įgyvendinti lygybės principą ir asmenų, visų pirma

diskriminaciją, netoleranciją ar smurtą patiriančių asmenų, įskaitant migrantus ir mažumoms priklausančius asmenis, teises.

Kaip numatyta reglamente, pagrindiniai finansavimo pagal programą mechanizmai, naudojami siekiant remti su jos tikslais susijusius projektus, – dotacijos veiksmams, dotacijos veiklai ir viešųjų pirkimų veiksmai. Paprastai dotacijos veiksmams skiriamos dvejiems metams, o pagal programą teikiant metines dotacijas veiklai yra finansuojami Europos tinklai, vykdančys veiklą šiose srityse: nediskriminavimo; rasizmo, ksenofobijos, homofobijos bei kitų formų netolerancijos prevencijos ir kovos su šiais reiškiniais; neįgaliųjų teisių; moterų ir vyrų lygybės; visų formų smurto prevencijos ir kovos su juo bei vaiko teisių skatinimo.

2.1. Programos konkretūs tikslai

- ***1 konkretus tikslas. Propaguoti nediskriminavimą***

Programa remiami projektai, kuriais siekiama vykdyti diskriminacijos lyties pagrindu, diskriminacijos dėl rasinės ar etninės kilmės, religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos prevenciją ir kovoti su šių formų diskriminacija. Visų pirma romų integracija – vienas iš pagrindinių su šiuo konkrečiu tikslu susijusių klausimų. Šiuo požiūriu Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa remiamos nacionalinės romų platformos ir ši programa įgyvendinama glaudžiai bendradarbiaujant su ES valstybėmis narėmis ir jų nacionaliniais informaciniais centrais romų klausimais, taip pat su pilietinės visuomenės organizacijomis, vykdančiomis veiklą, susijusią su nediskriminavimo ir romų integravimo klausimais. Be to, pagal programą finansuojama Europos nacionalinių lygybės įstaigų tinklo veikla. Pagrindinė šio tinklo užduotis apima valstybių narių paskirtų nacionalinių lygybės įstaigų bendradarbiavimo ir informacijos mainų su nediskriminavimu susijusiais klausimais stiprinimą.

- ***2 konkretus tikslas. Vykdyti rasizmo, ksenofobijos, homofobijos bei kitų formų netolerancijos prevenciją ir kovoti su šiais reiškiniais***

Finansuojamais šios srities projektais prisidedama prie geresnio esamų ES teisės aktų įgyvendinimo valstybėse narėse ir pagalbos teikimo asmenims, nukentėjusiems nuo neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kurstymo. Visų pirma finansuojama veikla padedama apsaugoti pabėgėlius ir migrantus nuo didėjančio populizmo, ekstremizmo ir netolerancijos.

- ***3 konkretus tikslas. Propaguoti neįgaliųjų teises***

Pagal šį konkretų tikslą vykdoma veikla siekiama didinti informuotumą ir geriau įgyvendinti neįgaliųjų teises, taip mažinant kliūčių, trukdančių šiems asmenims dalyvauti visuomenės visų rūšių veikloje ir naudotis savo teisėmis. Tai daugiausia pasiekama teikiant dotacijas veiklai, kuriomis remiama Europos lygmens tinklų veikla, kuria propaguojamos neįgaliųjų teisės, taip pat vykdančios viešųjų pirkimų veiklą, kuria sutelkiamas dėmesys į duomenų rinkimą, mokymą ir informuotumo didinimą. Suteikus paramą pagal programą, pagal 2014 m. metinę darbo programą pradėta naudoti Europos neįgaliojo kortelę⁷ siekiant sudaryti neįgaliesiems lengvesnes sąlygas keliauti į kitas šalis.

- ***4 konkretus tikslas. Propaguoti moterų ir vyrų lygybę***

Programa skatinama įgyvendinti projektus siekiant padėti valstybėms narėms ir susijusiems suinteresuotiesiems subjektams pagerinti lyčių pusiausvyrą visose gyvenimo srityse, ypač priimant su ekonomika susijusius sprendimus, taip pat propaguoti vienodą moterų ir vyrų

⁷ Daugiau informacijos apie Europos neįgaliojo kortelę pateikiama adresu <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1139>.

ekonominį savarankiškumą. Skiriant su šiuo tikslu susijusį finansavimą taip pat siekiama padėti sumažinti vyrų ir moterų darbo užmokesčio, pajamų ir pensijų skirtumus.

- **5 konkretus tikslas. Užkirsti kelią smurtui prieš vaikus, jaunimą ir moteris bei riziką patiriančius kitų grupių asmenis ir su juo kovoti**

Pagal programą visų pirma finansuojami projektai, kuriais padedama apsaugoti nuo smurto nukentėjusius pažeidžiamiausias asmenis, kaip antai moteris ir vaikus, ir juos remti, taip pat finansuojama veikla, kuria siekiama didinti informuotumą ir užkirsti kelią smurtui, užmezgant ryšius su vietoje dirbančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis. Be to, pagal programą remiamas nusikaltimų vykdytojų gydymas. Stiprinti vaiko apsaugos sistemas – vienas iš Komisijos prioritetų. Programa remiamos vaikų migrantų teisės – skiriamas finansavimas tarptautinėms organizacijoms, dirbančioms tiesiogiai šiems vaikams ir su jais.

- **6 konkretus tikslas. Propaguoti vaiko teises**

Vaiko teisės propaguojamos vykdant projektus, kuriais sutelkiamas dėmesys į vaiko interesus atitinkantį teisingumą ir pažeidžiamų vaikų (pvz., globos sistemą paliekančių vaikų ir teisės pažeidimų padariusių vaikų) apsaugą – tai daroma remiant visų pirma su jais dirbančių valstybės tarnautojų, nevyriausybinių organizacijų atstovų ir advokatų mokymo veiklą.

- **7 konkretus tikslas. Apsaugoti privatumą ir asmens duomenis**

Kalbant apie duomenų apsaugą, programa yra ES pagrindinis finansavimo šaltinis. Veikla, kuri vykdoma siekiant šio konkretaus tikslo, yra tvirtai susijusi su 2016 m. patvirtina duomenų apsaugos reforma⁸. Įgyvendinant šį tikslą programa siekiama finansuoti projektus, kuriais valstybėms narėms padedama visų pirma perkelti į nacionalinę teisę ir įgyvendinti naujus duomenų apsaugos srities teisės aktus, taip pat mokyti duomenų apsaugos institucijų darbuotojus ir duomenų apsaugos pareigūnus.

- **8 konkretus tikslas. ES pilietybė**

Pagal programą finansuojami projektai (daugiausia – informuotumo didinimo veikla), kuriais siekiama skatinti įtraukti ES piliečius į ES piliečių ir politinį gyvenimą. Taigi ja remiami projektai, kuriais būtų galima padėti piliečiams geriau suprasti savo, kaip Sąjungos piliečių, teises. Informavimo kampanijos ES piliečių teisių klausimais finansuojamos įgyvendinant šį konkretų tikslą, o turint omenyje tai, kad 2019 m. Europoje vyks rinkimai, ypatingas dėmesys teikiamas piliečių turimoms rinkimų teisėms.

- **9 konkretus tikslas. Vartotojų (arba verslininkų) teisės**

Pagal programą taip pat finansuojami projektai, kuriais remiami asmenys, kaip vidaus rinkos vartotojai arba verslininkai, kad jie galėtų naudotis ES teisėje nustatytais teisėmis. Šiai sričiai skirtomis ES lėšomis siekiama padėti gilinti žinias ir didinti informuotumą vartotojų teisių, visų pirma susijusių su skaitmenine rinka, klausimais.

⁸ Daugiau informacijos apie duomenų apsaugos reformą pateikiama adresu https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection_lt.

2.2. Biudžetas

Bendras programos 2014–2020 m. biudžetas – **439 473 000 EUR**. Aukščiausias įsipareigojimų vykdymo rodiklis (94,91 proc.) pasiektas 2016 m. (žr. 1 lentelę). Remiantis esamais šaltiniais, apie 23 proc. Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos esamų išteklių skiriama viešųjų pirkimų veiksmams, nors konkreitiems tikslams pasiekti skirtos lėšos paskirstomos nevienodai⁹.

1 lentelė. 2014–2016 m. metiniai įsipareigojimai pagal Teisių, lygybės ir pilietiškumo programą

Metai	Įsipareigota skirti lėšų suma (EUR)
2014 m.	49 719 588,56
2015 m.	48 621 670,69
2016 m.	55 854 156,79
Iš viso 2014–2016 m.	154 195 416,04

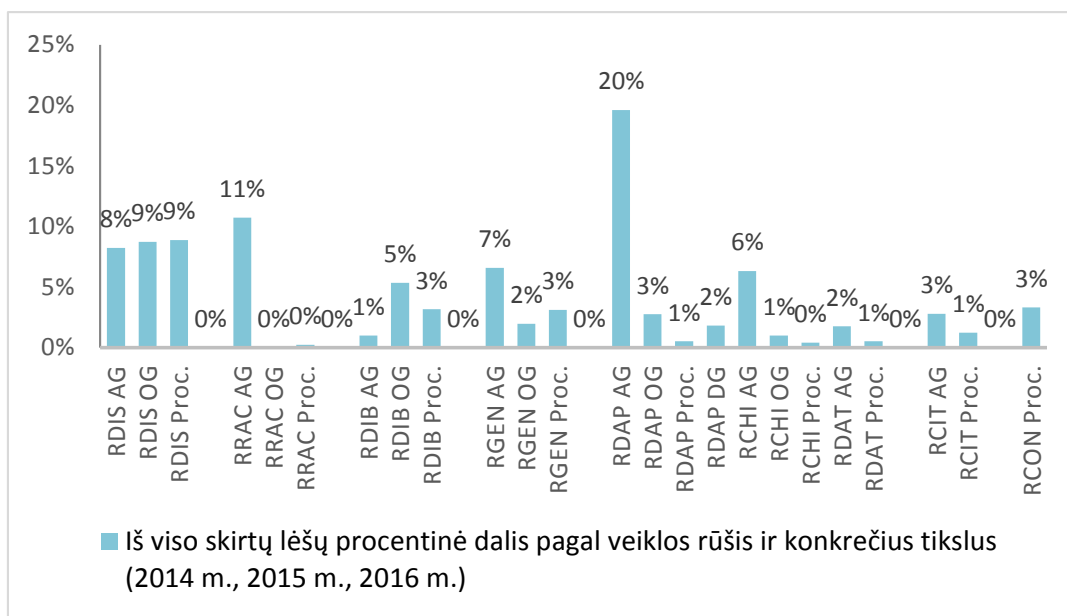
Šaltiniai: metinės stebėsenos ataskaitos (metinių darbo programų įgyvendinimo ataskaitos ir 2016 m. projektų duomenų bazė).

Apskritai didžioji dalis dotacijoms skirtų lėšų yra išmokėtos (įsipareigojimų vykdymo rodiklis – apie 90 proc.).

Didžiausia suplanuotų lėšų dalis skiriama konkrečiam tikslui, susijusiam su smurto prieš vaikus prevencija, šiek tiek mažesnė dalis – su nediskriminavimu susijusiam konkrečiam tikslui. Šiems dviem tikslams išnaudojama daugiau negu 20 proc. (26 proc.) skirtų lėšų. Mažiausia suplanuotų išlaidų dalis skiriama konkreitiems tikslams, susijusiems su vaiko teisėmis, ES pilietybe, vartotojų apsauga ir duomenų apsauga.

Konkrečiai dotacijoms skirtos lėšos suskirstytos pagal programos konkrečius tikslus, kaip pavaizduota [1 diagramoje](#).

1 diagrama. Skirtos lėšos pagal intervencijos tipus ir konkrečius tikslus

Šaltinis: 2014 ir 2015 m. – metinių darbo programų įgyvendinimo metinės ataskaitos, 2016 m. – projektų duomenų bazės duomenys. AG (dotacijos veiksmams), OG (dotacijos veiklai), PROC (viešųjų pirkimų veiksmams), RCHI (propaguoti vaiko teises), RCIT (propaguoti Sąjungos piliečių teises), RCON (užtikrinti vartotojų teisių vykdymą), RDAP (užkirsti kelią smurtui prieš vaikus, jaunimą ir moteris bei riziką patiriančius kitų grupių asmenis), RDAT (užtikrinti aukščiausio lygio duomenų apsaugą), RDIS (propaguoti nediskriminavimą), RDIB

⁹ Viešųjų pirkimų veiksmams skiriamos visos suplanuotos išlaidos, paskirtos su vartotojų teisėmis susijusiam konkrečiam tikslui, 65 proc. išlaidų, paskirtų su pilietybe susijusiam konkrečiam tikslui, ir mažiau negu 5 proc. visų suplanuotų lėšų, paskirtų su rasizmo prevencija susijusiam konkrečiam tikslui. Pagal visus kitus konkrečius tikslus viešųjų pirkimų veiksmams skiriama 11–55 proc. suplanuotų lėšų.

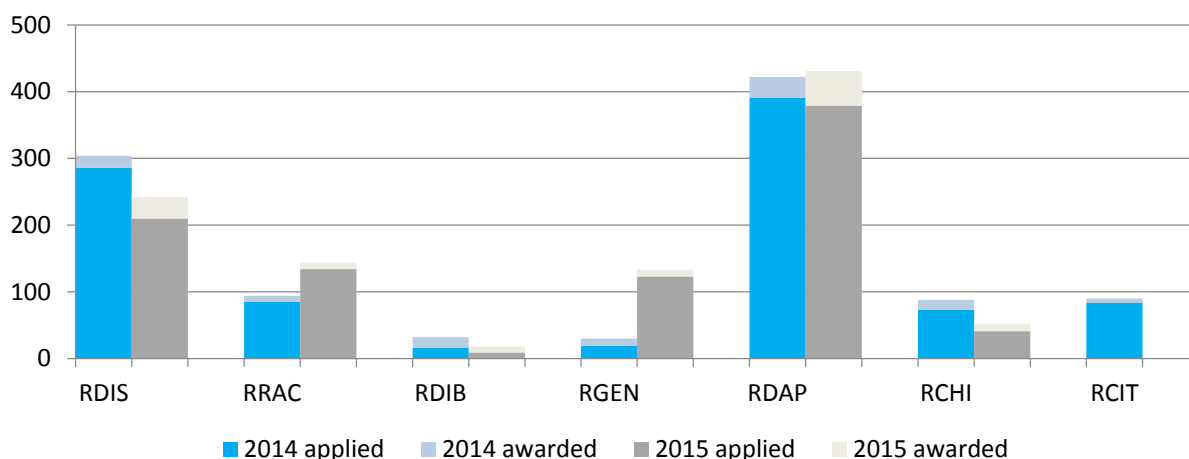
(propaguoti neįgaliųjų teises), RGEN (propaguoti moterų ir vyrų lygybę ir geriau integruoti lyčių aspektą), RRAC (kovoti su rasizmu, ksenofobija, homofobija bei kitų formų netolerancija).

Su nediskriminavimu susijęs konkretus tikslas įgyvendinamas užtikrinant įvairių dotacijų veiksams, dotacijų veiklai ir viešųjų pirkimų veiklos pusiausvyrą, o konkretus tikslas, susijęs su kova su smurtu, daugiausia įgyvendinamas teikiant dotacijas veiksams.

2.3. Gautos paraiškos ir atrinkti projektai

Iš 2014 ir 2015 m. duomenų apie dotacijas veiksams ir veiklai matyti, kad daugiausia paraiškų pateikta dėl konkrečių tikslų, susijusių su nediskriminavimo propagavimu ir smurto prevencija (žr. 2 diagramą).

2 diagrama. Skirtų dotacijų veiksams ir dotacijų veiklai skaičius ir paraiškų skaičius pagal konkrečius tikslus ir metus (2014–2015 m.)

Šaltinis: 2014 ir 2015 m. metinių darbo programų įgyvendinimo metinės ataskaitos. RCHI (propaguoti vaiko teises), RCIT (propaguoti Sąjungos piliečių teises), RDAP (užkirsti kelią smurtui prieš vaikus, jaunimą ir moteris bei riziką patiriančius kitų grupių asmenis), RDIS (propaguoti nediskriminavimą), RDIB (propaguoti neįgaliųjų teises), RGEN (propaguoti moterų ir vyrų lygybę ir geriau integruoti lyčių aspektą), RRAC (kovoti su rasizmu, ksenofobija, homofobija bei kitų formų netolerancija).

Laikotarpiu, kurį apima 2014–2016 m. metinės darbo programos, finansuoti 352 projektai. Sprendžiant iš finansavimo pagal 2014 ir 2015 m. kvietimus teikti pasiūlymus skyrimo rodiklių¹⁰, šie rodikliai beveik visų konkrečių tikslų požiūriu siekė vidutiniškai 7–27 proc. ir jie yra palyginti žemi. Dotacijos beveik visoms pateiktoms paraiškoms skirtos tik pagal tikslą, susijusį su neįgaliųjų teisių propagavimu. Antroje vietoje pagal finansavimo skyrimo rodiklį (beveik 58 proc.) – 2014 m. paraiškos pagal konkretų tikslą, susijusį su lyčių lygybe.

2016 m. užfiksuotas gautų paraiškų skaičiaus sumažėjimas – kaip tik šiuo metu buvo diegiamas Dalyvių portalas¹¹. Tačiau patvirtintų projektų skaičius dėl šios tendencijos labai nesumažėjo.

¹⁰ Nėra galimybės pagal turimą informaciją apskaičiuoti 2016 m. finansavimo skyrimo rodiklio.

¹¹ Dalyvių portalas – elektroninė platforma, naudojama paraiškoms, gautoms pagal kvietimus teikti pasiūlymus, paskelbtus įgyvendinant Teisių, lygybės ir pilietiškumo programą, valdyti. Remiantis vertinimo rezultatais, šį naują portalą būtų galima dar labiau supaprastinti, visų pirma kalbant apie teiktinus administracinius dokumentus, kad mažesnės arba mažiau patirties turinčios organizacijos būtų skatinamos dalyvauti.

2.4. Pagrindiniai programos laimėjimai

Matyti, jog buvo tikslinga pradėti taikyti esamos Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos įgyvendinimo rodiklių sistemą siekiant įvertinti šios programos laimėjimus.

Kalbant apie programos **bendrąjį tikslą** (konkrečiai – prisidėti prie erdvės, kurioje propaguojami, saugomi ir veiksmingai įgyvendinami ES sutartyje, SESV, Chartijoje ir tarptautinėse žmogaus teisių konvencijose, prie kurių Sąjunga yra prisijungusi, įtvirtintas lygybės principas ir asmenų teisės, tolesnio plėtojimo), nustatyti penkiais rodikliais grindžiami tikslai¹².

Kadangi lig šiol daroma tinkama pažanga programos produktų kūrimo ir rezultatų įgyvendinimo srityje, pagrįsta tikėtis, kad taip pat daroma tinkama pažanga įgyvendinant jos bendrąjį tikslą. Tačiau pagrindinis atliekant analizę kylantis sunkumas – atsekti visuotinių rodiklių pokyčius, susijusius su konkrečiomis programos intervencijos priemonėmis.

Visų pirma galima tikėtis, kad bus pasiekti du iš penkių nustatytų tikslų, kuriais siekiama programos bendrojo tikslo, konkrečiai – tikslai, susiję su vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumu bei informuotumu ES piliečių teisių klausimais. Visų pirma tikėtina, kad programa labai padės siekti rezultatų, susijusių su informuotumu ES piliečių teisių klausimais, nes, sutelkiant dėmesį į informuotumo didinimo priemones, kuriomis siekiama skatinti pokyčius, šia programa yra daromas tiesioginis poveikis.

Priešingai tikėtina, kad programos indėlis siekiant tikslų, susijusių su moterų užimtumo lygiu, atstovavimu moterims aukštesniais sprendimų priėmimo lygmenimis ir neįgaliųjų užimtumo lygiu, bus labiau netiesioginis, nes tam, kad šiose srityse įvyktų pokyčių, būtini struktūriškesni pokyčiai darbo rinkose ir ekonomikos sistemose, bet tai neįeina į programos tiesioginės įtakos sritį. Tačiau remiantis atliktu vertinimu, Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa taip pat atlieka svarbų vaidmenį palaikant šiuos struktūrinius pokyčius.

Kalbant apie pažangą, padarytą siekiant programos **devynių konkrečių tikslų**, programa prisidedama tiesiogiai ir tikėtina, kad bus pasiekti tikslai, kuriais siekiama įgyvendinti konkrečius tikslus, susijusius nediskriminavimu, informuotumu ES piliečių teisių klausimais ir vartotojų teisėmis.

Tačiau kitų konkrečių tikslų požiūriu programos indėlis yra daugiau netiesioginis. Taip yra kalbant apie konkretų tikslą, susijusį su lyčių lygybės propagavimu, – dauguma tikslų tikriausiai nebus pasiekti, nes šiems tikslams pasiekti reikalingi struktūriškesni pokyčiai darbo rinkose ir ekonomikos sistemose, o tai neįeina į programos tiesioginės įtakos sritį.

Apskritai remiantis vertinimo rezultatais, programos veikla padedama siekti programos konkrečių tikslų, tačiau jos poveikis gana nedidelis – taip yra dėl programos riboto dydžio išteklių (pvz., lyčių lygybės ir ES piliečių teisių sritims skiriamų išteklių), taip pat dėl to, kad pokyčiams turi įtakos daugelis kitų įvairių veiksnių ir politikos priemonių.

2.5. Dalyviai ir partnerystės

Tarpvalstybinės partnerystės – esminis veiksnys, padedantis užtikrinti programos veiksmingumą, nes jų pagrindu kuriami tinklai ir sąsajos. Iš tiesų, kaip teigia dauguma respondentų, pagal programą sukūrus partnerystę, pagerėjo šių respondentų projektų įgyvendinimo organizacinė struktūra, padidėjo rezultatų tvarumas ir apskritai gebėjimai. Mažesnis skaičius paramos gavėjų taip pat nurodė, kad partnerystės padėjo sustiprinti jų gebėjimus surinkti lėšų.

¹² 1 rezultato rodiklis: 20–64 metų amžiaus grupės moterų užimtumo lygis. Tikslas: 75 proc. moterų ir vyrų (pagrindinis strategijos „Europa 2020“ tikslas); 71 proc. moterų. 2 rezultato rodiklis: neįgaliųjų užimtumo lygis. Tikslas: 55 proc. 3 rezultato rodiklis: vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumas. Tikslas: 14 proc. 4 rezultato rodiklis: direktoriaus konsultanto pareigas einančių moterų procentinė dalis biržinių bendrovių valdybose. Tikslas: 40 proc. 5 rezultato rodiklis: Europos piliečių, manančių, jog gerai arba labai gerai išmano savo, kaip Sąjungos piliečių, teises, procentinė dalis. Tikslas: 51 proc.

Iš sukurtų partnerystės vertinimo rezultatų taip pat matyti, kad tinkamai atstovaujama paramos gavėjams atsižvelgiant į organizacijos tipą (39 proc. visų paramos gavėjų yra ne pelno organizacijos ir tik 5 proc. – privatūs pelno subjektai), tačiau dalyvaujančių organizacijų pusiausvyra geografiniu požiūriu yra nevienoda (taip buvo įgyvendinant ir ankstesnes programas).

Italija (daugiausia) ir Ispanija (mažesniu mastu) – šalys, kurių organizacijos (kaip koordinatorės arba partnerės) pateikia daugiausia paraiškų, šiek tiek mažiau jų pateikia Graikijos, Jungtinės Karalystės, Rumunijos ir Bulgarijos organizacijos. Šių šešių šalių organizacijoms skiriama apie 50 proc. finansuojamų dotacijų veiksams.

3. KOKIŲ REZULTATŲ PASIEKTA ĮGYVENDINANT TEISIŲ, LYGYBĖS IR PILIETIŠKUMO PROGRAMĄ?

Kaip matyti iš vertinimo, apskritai programos konkrečių tikslų įgyvendinimo rezultatai veiksmingumo, efektyvumo, reikalingumo, suderinamumo, papildomumo, sąveikos ir ES pridėtinės vertės požiūriu įgyvendinimo laikotarpio viduryje yra geri. Tačiau dar yra ką tobulinti, ypač kalbant apie programos nešališkumą.

3.1. Veiksmingumas¹³

Daroma tinkama pažanga siekiant programos bendrojo tikslo ir konkrečių tikslų. Tačiau kartais yra sunku atsekti visuotinių rodiklių pokyčius, susijusius su konkrečiomis programos intervencijos priemonėmis, nes kai kuriems pokyčiams turi įtakos daugelis kitų įvairių veiksmų. **Apskritai stebėsenos rodikliai, atrinkti programos laimėjimams įvertinti, yra tinkami,** tačiau būtų galima kai ką patobulinti.

Pagrindinis rezultatas, pasiektas įgyvendinant visus konkrečius tikslus, – geresni specialistų įgūdžiai ir gebėjimai. Dar vienas svarbus programos laimėjimas – **tai, kad projektų rezultatais prisidėta prie sistemos pokyčių, įskaitant konkrečioms tikslams įgyvendinti skirtas geresnes priemones, procedūras, paslaugas ir politiką.**

Daugumos paramos gavėjų teigimu, **iš esmės Komisijos vykdyta ryšių palaikymo veikla, skirta programai propaguoti, yra sėkminga** ir, palyginti su ankstesnėmis programomis, programos populiarumas išaugo. Tačiau reikia išlaikyti esamas pastangas siekiant užtikrinti, kad būtų užmegzti ryšiai su visų valstybių narių visais galimais pareiškėjais.

Palyginti su ankstesnėmis programomis, programa yra labai naudinga, kaip matyti, be kita ko, iš **gautų paraiškų ir suteiktų dotacijų skaičiaus.**

Dar vienas teigiamas pokytis – **aukštas programos finansinio įgyvendinimo lygis,** kadangi pareiškėjų prašyto ir suteikto finansavimo kiekvienam konkrečiam tikslui pasiekti lygis 2014–2015 m. buvo šiek tiek aukštesnis nei ankstesnių programų.

Be to, remiantis keliais rodikliais ir suinteresuotųjų subjektų apklausa bei pokalbiais su jais vertinime teigiama, kad daroma teigiama pažanga **gerinant žinias apie ES teisę ir ES politiką, teises bei vertybes.** Reikėtų paminėti ir tai, kad partnerystės, sukurtos vykdant programos veiklą, teigiamai paveikė paramos gavėjų ir programos dalyvių įgūdžius bei gebėjimus.

Kalbant apie programos veiklos **tvarumą** nustojus teikti finansavimą, dauguma apklaustų suinteresuotųjų subjektų laikosi nuomonės, jog labai tikėtina, kad veiksmai bus ir toliau vykdomi – bus įgyjama naujų įgūdžių ir žinių, didinamas informuotumas bei kuriamos priemonės ir procedūros, kurios, užbaigus projektus, bus toliau taikomos. Suinteresuotųjų subjektų nuomone, šiek tiek mažesnė tikimybė, kad, užbaigus projektus, bus tęsiama mokymo veikla. Tačiau tik trečdalis respondentų nurodė, jog tikisi, kad projekto laikotarpiu finansuota

¹³ **Veiksmingumas:** ar ir kiek yra pasiektas Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos bendrasis tikslas ir jos devyni konkretūs tikslai, taip pat kokie veiksmai padėjo juos pasiekti.

partnerystės veikla bus tęsiama ir pasibaigus finansavimo laikotarpiui. Panašiai nedidelė dalis suinteresuotųjų subjektų laikosi nuomonės, kad dėl partnerystės ryšių, užmegztų vykdant programos lėšomis finansuotus projektus, sustiprėjo jų gebėjimai surinkti lėšų. Apskritai turima labai nedaug įrodymų, patvirtinančių projektų rezultatų tvarumą nustojus teikti finansavimą.

Galiausiai daugiau negu 80 proc. apklausos respondentų teigė, jog **programa yra (labai) veiksmingai tenkinami atitinkamų tikslinių grupių poreikiai**. Daugiau negu 70 proc. programos paramos gavėjų, apklaustų atliekant vertinimą, taip pat laikosi nuomonės, kad įgyvendinant programą yra pakankamai veiksmingai ir labai veiksmingai sprendžiami tam tikrų politikos sričių klausimai ir tenkinami svarbiausių tikslinių grupių poreikiai.

3.2. Efektyvumas¹⁴

Efektyvumo analizė grindžiama kokybiniu vertinimu, kaip paramos gavėjai suvokia veiksmų išlaidų efektyvumą, nes dėl esamų duomenų, susijusių su programos intervencijos priemonių sąnaudomis ir nauda, ribotumo nėra galimybės atliekant sąnaudų ir naudos vertinimą taikyti standartinius kiekybinius metodus. Daugumos paramos gavėjų ir valstybių narių atstovų teigimu, **programos išlaidos yra proporcingos naudai arba ją viršija**. Visų pirma su keletu konkrečių tikslų susijusių mokymo veiklos projektų veiklos rezultatai viršijo lūkesčius. Tai pasakytina apie konkretų tikslą, susijusį su smurto prieš vaikus, jaunimą ir moteris prevencija, ir šis rezultatas aiškiau matyti atsižvelgiant į tai, kad sumažėjo patirtos išlaidos (jos sudaro apie 60 proc. numatytų išlaidų).

Palyginti su ankstesnėmis programomis, vienas iš pagrindinių programos laimėjimų taip pat yra **tai, kad paramos gavėjai neturi skirti tiek daug laiko ir finansinių išteklių, kiek jų reikėjo anksčiau**.

Be to, suinteresuotųjų subjektų teigimu, **programos struktūros pokyčiai**, palyginti su 2007–2013 m. programomis, yra **svarbiausias veiksnys, padedantis efektyviai pasiekti projektų rezultatus**.

Paramos gavėjų nuomone, esamos finansavimo priemonės yra tinkamos šiai programai. Tačiau, jų nuomone, būtų galima taikyti ir kitų priemonių, kaip antai mikrokreditus ir mažąsias paskolas.

Galiausiai keletas paramos gavėjų atkreipė dėmesį į tai, kad **laikotarpis nuo paraiškos pateikimo iki projekto veiklos įgyvendinimo pradžios yra palyginti ilgas ir dėl to kyla su veiklos efektyvumu susijusių problemų**, nes kai šis laikotarpis ilgas, gali pakisti su aplinkybėmis susiję veiksniai ir dėl to gali prireikti papildomų pastangų siekiant pritaikyti projektą prie naujų aplinkybių.

3.3. Reikalingumas¹⁵

Programa labai reikalinga, kad būtų patenkinti jos suinteresuotųjų subjektų ir paramos gavėjų poreikiai, pavyzdžiui, susiję su žinių tobulinimu, mokymu, informuotumo didinimu ir struktūrine parama. Iš tiesų apklausoje dalyvavę suinteresuotieji subjektai labai teigiamai įvertino programos reikalingumą tenkinant jų poreikius. Tačiau atlikus vertinimą taip pat nustatyta keletas spragų, susijusių su kai kurių suinteresuotųjų subjektų ir piliečių, kaip antai daugialypę diskriminaciją patiriančių moterų (pvz., moterų migrančių, neįgalių ir vyresnio

¹⁴ **Efektyvumas**: ar ir kiek proporcingai buvo paskirstytos programos sąnaudos atsižvelgiant į pasiektą naudą ir kokie parametrai ir (arba) veiksniai turėjo įtakos pasiektiems rezultatams.

¹⁵ **Reikalingumas**: ar įgyvendinant Teisių, lygybės ir pilietiškumo programą yra tenkinami (ir koku mastu tenkinami) 2011 m. poveikio vertinime¹⁵ bei programos teisiniame pagrinde nurodytų tikslinių grupių poreikiai ir sprendžiamos jų problemos bei atsirandantys poreikiai ir ar jos tikslai vis dar yra aktualūs atsižvelgiant į paramos gavėjų poreikius ir problemas.

amžiaus moterų) poreikiais, kuriems, įgyvendinant programą, būtų galima skirti daugiau dėmesio.

Poreikiai, nustatyti patvirtinant programą, vis dar aktualūs, nes, kaip matyti iš atlikto vertinimo, kadangi pažanga daroma lėtai, tikriausiai nepavyks pasiekti keleto tikslų, susijusių visų pirma su lyčių lygybe arba neįgaliųjų teisėmis.

Taip pat programa yra pakankamai lanksti, kad būtų galima atsižvelgti į atsirandančius poreikius.

Dar vienas veiksnys, iš kurio matyti, kad programa vis dar reikalinga atsižvelgiant į esamus poreikius, – **išaugusi finansuojamų dotacijų paklausa, palyginti su ankstesnėmis programomis**, ypač kalbant apie dotacijas, skirtas konkrečioms tikslams, susijusiems su smurto prieš vaikus prevencija, nediskriminavimu ir kova su rasizmu.

3.4. Suderinamumas, papildomumas, sąveika¹⁶

Paramos gavėjų teigimu, **programai būdingas didelis vidinis suderinamumas** (konkrečių tikslų ir intervencijos priemonių), **taip pat didelis išorinis suderinamumas su kitomis ES priemonėmis, programomis ir veiksmais bei jų papildomumas.**

Atliekant vertinimą nenustatyta svarbių sutapimų su kitomis ES finansuojamomis programomis atveju. Taigi būtų galima manyti, kad, palyginti su ankstesnėmis programomis, šios programos konkretūs tikslai yra paprasčiau ir aiškiau apibrėžti.

Be to, programa labai gerai dera su tarptautiniais principais, kaip antai Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m. nustatytais principais.

Dar, kaip teigia beveik 90 proc. paramos gavėjų, **kalbant apie tikslus ir veiksmų tipus**, apskritai **Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa dera su tos pačios srities politika.**

3.5. ES pridėtinė vertė¹⁷

Programai būdingas Europos ir tarpvalstybinis aspektas – ES pridėtinės vertės kūrimo pagrindas. Daugumos paramos gavėjų teigimu, jei nebūtų įgyvendinama programos veikla, panašių projektų nebūtų imtasi arba būtų buvę neįmanoma pasiekti tokios pačios paramos gavėjų ir tikslinių grupių aprėpties, kadangi esama išteklių trūkumo valstybių narių lygmeniu. Tai visų pirma pasakytina apie mokymo veiksmus, įgyvendinamus visų formų smurto prevencijos ir duomenų apsaugos srityse. Panašiai ES finansavimas ES lygmens organizacijoms yra ypač svarbus, nes būtų dar sunkiau gauti nacionalinį finansavimą tarpvalstybiniam tinklui. Be to, kaip teigia apklausoje dalyvavę suinteresuotieji subjektai, **programos lėšomis finansuoti projektai yra kokybiškesni ir naujoviškesni už nacionaliniu lygmeniu finansuojamus projektus.** Visų pirma, remiantis šiais projektais, kuriuos įgyvendinant suteikiama galimybė išbandyti naujoviškus metodus, būtų galima parodyti nacionalinėms valdžios institucijoms, kad vykdoma veikla yra naudinga. Pavyzdžiui, mokyklose teikiant su patyčių prevencija susijusį mokymą, nebūtų taikomi naujoviški metodai, kaip antai metodai, pagal kuriuos yra įtraukiami ir nusikaltimų vykdytojai, ir nukentėjusieji. Dar vienas pavyzdys – projektai, kuriais siekiama pradėti naudoti ES neįgaliojo kortelę. Šie veiksmai buvo remiami pagal konkretų tikslą, susijusį su neįgaliųjų teisėmis, ir jais buvo siekiama įsteigti atitinkamas nacionalines organizacijas (vyriausybinės arba nevyriausybinės), kurios vykdytų su ES neįgaliojo kortele susijusią veiklą, ir sukurti

¹⁶ **Suderinamumas, papildomumas, sąveika:** ar ir kiek programa dera su kitomis ES ir tarptautinio lygmens intervencijos priemonėmis, kaip antai ankstesnėmis tos pačios srities ES programomis¹⁶, su veikla, remiama pagal kitas Sąjungos priemones, ir apskritai su Europos prioritetais srityse, kurias apima programa.

¹⁷ **ES pridėtinė vertė:** kiek ES veiksmų poveikis yra svarbus papildant vertę, kuri būtų sukurta imantis tik nacionalinio lygmens veiksmų.

susijusių nacionalinių privilegijų, kurias valstybės narės yra pasirengusios bendrai taikyti, sąrašą.

Galiausiai **finansavimo pagal programą paklausa išliko didelė per visą programos įgyvendinimo laikotarpį**. Remiantis visais šiais nustatytais faktais, galima daryti išvadą, kad ES lygmens veiksmai srityse, kurias apima programa, yra nuolat reikalingi.

3.6. Nešališkumas¹⁸

Įgyvendinant programą skiriama konkreti parama siekiant propaguoti kompleksinius prioritetus – lyčių lygybės, taip pat pagarbos vaiko ir neįgaliųjų teisėms.

Integruoti lyčių aspektą skatinama įgyvendinant vieną iš konkrečių tikslų. Be to, su lyčių lygybe susiję veiksmai finansuojami ir pagal kitus konkrečius tikslus. Tai reiškia, kad lyčių lygybei ir lyčių aspekto integravimui propaguoti yra tiesiogiai skiriama daug finansinių išteklių. Į lyčių aspekto integravimo principus ir mechanizmus atsižvelgiama visais programos planavimo ir stebėsenos etapais, tačiau dar būtų galima sustiprinti daugialypę diskriminaciją patiriančių moterų apsaugą ir į programos prioritetų nustatymo procesą įtraukti daugiau lygybės įstaigų.

Kalbant apie vaiko teisių apsaugą, dviem programos konkrečiais tikslais yra tiesiogiai siekiama propaguoti vaiko teises. Be to, veiksmai, kurie gali būti svarbūs vaikams, gali būti finansuojami ir pagal kitus konkrečius tikslus. Taip pat yra skatinama gerbti vaiko teises, kadangi finansavimo prašančios organizacijos, kurios įgyvendinant projektą dirbs tiesiogiai su vaikais, privalo pateikti Komisijai savosios vaiko teisių apsaugos politikos aprašą. Tačiau būtų galima visais programos etapais dar geriau integruoti vaiko teisių aspektą, visų pirma – į programos prioritetų nustatymo procesą įtraukiant vaikų interesams atstovaujančias įstaigas.

Yra numatytas programos konkretus tikslas, kuriuo siekiama **propaguoti neįgaliųjų teises**, taip pat konkretus tikslas, kuriuo siekiama skatinti veiksmingai įgyvendinti nediskriminavimo principą (įskaitant diskriminavimo dėl neįgalumo atvejus). Finansavimas skirtas visoms pagal šį konkretų tikslą pateiktoms paraiškoms. Reikėtų visais programos etapais geriau integruoti neįgaliųjų teises, visų pirma tai tiesiogiai susiejant su 2010–2020 m. Europos strategija dėl negalios ir į programos prioritetų nustatymo procesą geriau įtraukiant įstaigas, atstovaujančias neįgaliųjų interesams.

Visada kalbant apie nešališkumą, atrodo, kad **programa neatsižvelgiama į įvairių palankių sąlygų neturinčių asmenų poreikius**, nes konkrečiais tikslais nėra remiama sąveika ir veiksmai, skirti asmenų, neturinčių dviejų ar daugiau rūšių palankių sąlygų, grupėms.

Be to, **panašu, jog bendras finansavimas yra viena iš kliūčių, kylančių mažoms nevyriausybinėms organizacijoms, norinčioms dalyvauti programoje**.

Galiausiai ateityje įgyvendinant programą turėtų būti siekiama jos išteklius paskirstyti taip, kad būtų geriau užtikrinama pusiausvyra įvairių paramos gavėjų tikslinių grupių ir valstybių narių požiūriu.

Siekiant geriau suprasti, kaip, vykdant finansuojamą veiklą, pagal programą yra propaguojamas nešališkumas, bus renkami duomenys apie dalyvius, suskirstyti pagal lytį, negalios būklę arba amžių, kaip reikalaujama pagal reglamentą. Tačiau tai dar nepadaryta.

3.7. Supaprastinimo galimybės¹⁹

¹⁸ **Nešališkumas:** ar ir kiek sąžiningai pagal programą įvairių valstybių narių paramos gavėjams buvo paskirstyti esami ištekliai, atsižvelgta į tikslinių grupių poreikius, skatinta integruoti lyčių aspektą, gerbti vaiko ir neįgaliųjų teises.

¹⁹ **Supaprastinimo galimybės:** ar ir koku mastu būtų galima ateityje dar labiau supaprastinti Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos valdymą.

Remiantis vertinimu, **atsižvelgiant į programos dydį ir tikslus, šiuo metu taikomas tiesioginio valdymo metodas yra tinkamas.** Tačiau daugumos paramos gavėjų teigimu, **būtų galima dar labiau supaprastinti programos įgyvendinimą, valdymą ir struktūrą.** Tarp paramos gavėjų nurodytų priežasčių – visų pirma tai, kad finansinė ataskaita yra pernelyg išsami, ypač palyginti su ataskaitomis, rengiamomis pagal kitas ES programas (pvz., „Horizontas 2020“ ir „Erasmus+“), be to, jie pabrėžė galimybę sumažinti esamą administracinę naštą, susijusią su pasiūlymų rengimu bei stebėsenos ir ataskaitų teikimo reikalavimais.

Dar vienas paramos gavėjų dažnai nurodomas svarbus pasiūlymas susijęs su **dotacijomis veiklai.** Paramos gavėjų nuomone, dotacijų laikotarpio trukmę būtų galima pailginti bent iki dvejų metų (vietoje vieno) siekiant sumažinti administracinę naštą, susijusią su projektų paraiškoms ir valdymo procedūromis. Tačiau teikdama metines dotacijas veiklai Komisija gali prižiūrėti organizacijų, kurioms skirtas finansavimas, veiklą, o paramos gavėjams suteikiama galimybė lanksčiau pritaikyti darbą prie atsirandančių poreikių atitinkamose jų kompetencijos srityse.

Be to, kadangi **standartinių sąnaudų** nenumatyta, kartais ilgai trunka projekto partnerių derybos dėl įvairios veiklos sąnaudų.

Kalbant apie teigiamus dalykus, paramos gavėjai ir Komisija sutinka, kad **neseniai įdiegta paraiškų teikimo sistema (Dalyvių portalas) prisidedama prie paraiškų teikimo proceso supaprastinimo bei stebėsenos duomenų rinkimo ir kaupimo proceso tobulinimo.** Tačiau būtų galima dar labiau supaprastinti šį procesą, visų pirma kalbant apie teiktinus administracinius dokumentus.

Be to, pasak paramos gavėjų, dar vienas svarbi problema – tai, kad norint gauti nustatyto dydžio dotaciją, reikia turėti atitinkamą bendro finansavimo lėšų sumą, todėl didžioji dalis pagal programą teikiamo finansavimo yra santykinai neprieinama mažoms pilietinės visuomenės nevyriausybinėms organizacijoms.

Galiausiai visi paramos gavėjai plačiai pritaria, kad vienas iš veiksmų, dėl kurių atsiranda papildoma administracinė našta, – tai pernelyg ilgas laikotarpis nuo paraiškos pateikimo iki projekto veiklos įgyvendinimo pradžios.

4. IŠVADOS IR TOLESNI VEIKSMAI

Pradėjus taikyti programą, kai daugelyje valstybių narių dar buvo juntami ekonomikos krizės padariniai ir vyko su jais susiję politiniai bei socialiniai pokyčiai, **Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa atliko esminį vaidmenį** kuriant Europos lygybės ir teisių erdvę.

Šioje 2014–2020 m. Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos laikotarpio vidurio vertinimo ataskaitoje patvirtinama programos svarba padedant puoselėti ES vertybes, kaip antai pagarbos žmogaus orumui, pagrindinių teisių, nediskriminavimo, tolerancijos, solidarumo ir lyčių lygybės vertybes, bei stiprinant ir remiant daugiau galių suteikiančios ES pilietybės kūrimą. Matyti, jog dabartinė programos struktūra yra tinkama ir pakankamai lanksti, kad būtų galima pasiekti jos bendrąjį tikslą ir konkrečius tikslus. Visų pirma iš programos konkrečių tikslų matyti, jog yra dedama pastangų siekiant pašalinti įvairiems sektoriams svarbias problemas, nustatytas įgyvendinant ankstesnes programas. Šių pastangų rezultatas – lygybe ir asmens teisėmis grindžiama supaprastinta programa, kurios veikla labiau tiesiogiai padedama siekti konkrečių tikslų.

Pastaraisiais metais įrodyta, kad Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa teikia didelę ES pridėtinę vertę, – ja daromas teigiamas poveikis dalyviams ir tikslinėms grupėms, tai pat papildomos kitos ES finansavimo priemonės bei politikos iniciatyvos.

Rengdama būsimą ES biudžetą ir finansavimo programas Komisija, remdamasi atlikus laikotarpio vidurio vertinimą nustatytais faktais, imsis priemonių dėl visų nustatytų

tobulintinų aspektų, visų pirma dėl būtinybės daugiau dėmesio skirti atsirandantiems poreikiams, stebėsenos rodiklių peržiūros ir geresnės geografinės paramos gavėjų pusiausvyros užtikrinimo.